

CSÉBFALVI FRUZZSINA

Magyar
BA, 5. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

dr. Kohári Anna
tudományos munkatárs, HUN-REN
Nyelvtudományi Kutatóközpont

FRÁZISVÉG JELÖLÉSE ZÖNGEMINŐSÉGGEL A MAGYAR KIJELENTŐ, FELKIÁLTÓ ÉS FELSZÓLÍTÓ MEGNYILATKOZÁSOKBAN

Kulcsszavak: zöngeminőség; mondattípus; glottalizáció; felkiáltó mondat; felszólító mondat

A beszédben a frázishatárok jelölésére különböző akusztikai kulcsok alkalmazhatók, ezek közé sorolható a glottalizáció megjelenése is. Magyar nyelven többnyire mondattípustól függetlenül vizsgálják a glottalizált zöngé határjelző funkcióját, de más nyelveken végzett kísérletek arra mutatnak, hogy lehet összefüggés a mondat illokúciós típusa és a rá jellemző zöngeminőség között. Kísérletem célja annak megállapítása volt, általános jelenség-e a magyar nyelvben a frázisvég glottalizációval történő jelölése, illetve, van-e összefüggés a mondat típusa és a jellemző frázisvégi zöngeminőség között? Jelen kutatás során elsőként tettem kísérletet a magyar nyelvű felszólító és felkiáltó mondatok frázisvégi szótagjának vizsgálatára zöngeminőség tekintetében, kijelentő mondatokhoz viszonyítva. Magyar nyelvű beszélők olvastak fel különböző típusú mondatokat egy-egy előre meghatározott kontextus ismeretében. Ezen megnyilatkozások utolsó szótagjának zöngeminősége percepciósan és vizuálisan került elemzésre. A kísérlet eredményei szerint a felkiáltó mondatok szignifikáns eltérést mutattak a kijelentő és felszólító mondatoktól frázisvégi zöngeminőség tekintetében. A különböző mondattípusok jelentősen eltértek abban, hogy az utolsó magánhangzó hányszor valósult meg modálisan. Feltételezésem szerint az érzelmi érintettség, illetve az esetlegesen magasabb alaphangfrekvencia magyarázhatja a felkiáltó mondatok esetében tapasztalt eltérést. Összességében arra következtethetünk, hogy a magyar nyelvben van összefüggés a mondat típusa és a megnyilatkozást lezáró szótag zöngeminősége között.